

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Eekstraat 16

Monumentnummer : GM192

Straat : Eekstraat
Huisnummer : 16
Toevoeging : ---
Postcode : 6984 AG

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : D
Nummer : 845

Naam object : Oldenhove of Ouden Hof (1832)
Bouwjaar : middeleeuwen (1326), 1883 en later
Architect : N.b.
Bouwstijl : traditionele bouwkunst, neo-rennaissance
Oorspronkelijke functie : boerderij
Huidige functie : boerderij

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 13-06-2016
Datum aanwijzing : 18-04-2017

Situering

Ten noordoosten van de stad Doesburg gelegen vrijstaande, grote T-boerderij met naastgelegen schuur en historische stal op een erf op vijftig meter van de IJsseldijk gesitueerd. Er staan ook enkele moderne stallen op het erf, maar deze worden verder niet beschreven. Vóór de boerderij staan symmetrisch en op kruinafstand van de hoeken twee tot volle wasdom gekomen rode beuken. Deze kunnen heel wel mogelijk in 1883 geplant zijn.

Opbouw boerderij

De hoofdboerderij heeft een T-huisplattegrond. De boerderij is min of meer oost-west georiënteerd met het woongedeelte aan de oostzijde en de voormalige deel op het westen. Het T-huis is gedekt met een afgeplat schilddak, de deel met een zadeldak met

wolfseind. De naastgelegen varkensstal heeft een rechthoekige plattegrond en heeft een zadeldak tussen topgevels. De aan de zuidwestzijde het erf staande stal heeft ook een rechthoekige plattegrond en staat met de lengteas evenwijdig aan de hoofdboerderij. De stal is gedekt met een zadeldak met wolfseinden.

Historie

De topografische ondergrond van het buitengebied van Doesburg ten oosten en ten noorden van de stad wordt in belangrijke mate bepaald door de rivieren IJssel en de Oude IJssel. Deze rivieren stroomden en meanderden voor hun bedijking vrij door het landschap en vormden door afzetting van grof zand en stenen oeverwallen en stroomruggen. In het verder van de rivier liggende gebied werd tijdens overstromingen fijn slib (klei) afgezet. Door inklinking van deze gronden werden kommen gevormd. Deze kommen waren en zijn goed geschikt voor weideteelt. Boerderijen dicht bij de rivier werden op de hoger gelegen stroomruggen gebouwd, in de kommen werden boerderijen op plaatselijke verhogingen (rivierterpen) gebouwd, deze steken afhankelijk van de ondergrond een halve tot twee meter boven het maaiveld uit.

De wegenstructuur in het gebied bestaat uit doorgaande routen zoals de Zomerweg van Doesburg naar Achter-Drempt en verder, de Eekstraat naar Steenderen en de provinciale weg N317 naar Hoog-Keppel en Doetinchem. Daarnaast is sprake van plaatselijke ontsluitingswegen, vaak van oudsher onverharde paden. De wegenstructuur werd als onderdeel van de ruilverkaveling aan het einde van de jaren 50 van de twintigste eeuw aangepast. Zo werd het tracé van de Eekstraat op diverse plaatsen rechtgetrokken. Ter plaatse van nummer 16 is sprake van de oude weg naar Olburgen die behouden is gebleven.

Boerderij Oldenhave kent een eerste schriftelijke vermelding in 1326¹ en maakte samen met twee andere boerderijen aan de rechter oever van de IJssel deel uit van de Hof te Dieren. Vroege karteringen zijn die op de Hottinger-atlas uit 1785 en de kadastrale minuut uit 1832. Deze bevestigen het beeld van een erf met een lange continuïteit. De boerderij was tot ca. 1970 onderdeel van de (kadastrale) gemeente Keppel².

Beknopte bouwgeschiedenis

De oudst bekende, betrouwbare kaartbeelden, de eerder genoemde Hottinger-atlas en de kadastrale minuut 1832 laten een erf zien met een enkele boerderij.

Afgaande op de architectuur en jaartalankers in de voorgevel van de boerderij is het geheel in 1883 ingrijpend verbouwd, dan wel herbouwd. Daarbij zijn op de deel een tweetal eiken ankerbalkgebinten hergebruikt. De voormalige potstal aan de westrand van het erf is ouder en bevat geheel eiken gebinten. Uit 1902 stamt de varkensschuur. In de jaren 50 van de twintigste eeuw zijn de voegen in voor- en achtergevel vernieuwd en zijn de west- en noordgevel van de varkensstal integraal vervangen.

In 1981 is een deel van het bedrijfsgedeelte verbouwd als uitbreiding van de bestaande woning. Ook zijn toen de ramen van het woonhuis vervangen en is dubbele beglazing geplaatst met een dunne spouw.

---

¹ E. Harenberg, *Kartering middeleeuwse boerderijen in het buitengebied van de gemeente Doesburg t.b.v. de gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart*, typoscript 2008

² Keppel, Sectie G, blad 01

Beschrijving boerderij

De boerderij bestaat uit een woongedeelte en een bedrijfs gedeelte. De woning heeft een afgeplat schilddak met gesloten dakvlakken, dat is gedekt met grijs gesmoorde oude holle pannen. De hoekkepers zijn met lood aangeklopt. Het bovenste afgeplatte deel van het dak is als zinken roevendak uitgevoerd.

De bakstenen, in kruisverband gemetselde gevels van de woning staan op een gepleisterde plint. Het voegwerk was oorspronkelijk als snijvoeg in kalk uitgevoerd maar is in de jaren vijftig vervangen door een gestreken, platvolle cementvoeg. De voorgevel is drie vensterassen breed en heeft een steens naar voren gemetselde middenrisaliet, die eindigt in een Vlaamse gevel boven de centraal geplaatste entree. De vensters in de gevels aan weerszijden van de entree zijn gekoppelde, smalle 10-ruits schuifvensters met een muurdam tussen de kozijnen. Rond 1981 zijn de ramen vervangen met behoud van de detaillering en roedenverdeling. De onderramen zijn toen vast gezet, de bovenramen klappend uitgevoerd. De vensters hebben gekoppelde hardstenen onderdorpels en worden ontlast met een steens segmentboog waarin om en om koppen zijn verwerkt van geelgrijze ijsselsteen. In de boogvelden van alle vensters een gemetseld Zwitsers kruis van ijsselsteen. De kozijnen hebben gepende verbindingen met toognagels, die ook zijn toegepast op de beide kopse gevels van het T-huis. De kozijnen zijn alle voorzien van luikspinning en opgeklampte luiken, die met wervels kunnen worden vastgezet.

Boven de bovendorpels is een doorgaande spekband opgenomen van drie lagen ijsselsteen, die boven de gevelopeningen is gecementeerd. met boven de afzonderlijke ramen een halfsteens segmentboog van ijsselsteen. Deze is boven de entree niet aanwezig. Ter hoogte van de bovendorpels zijn staafankers opgenomen. De gevel wordt afgesloten met een geprofileerde bakgoot op geprofileerde klossen als kroonlijst, ingeleid met een getrapt gemetseld rondboogfries met erboven een doorgaande baan verdiepte muizentanden, die is doorgemetseld in de Vlaamse gevel. De entree onder de muizentand is uitgevoerd als kozijn met bovenlicht waarin een viervaks paneeldeur draait. De middelste twee vakken staan naast elkaar, het bovenlicht is drieruits uitgevoerd. Het kozijn staat op hardstenen neuten en heeft een dito dorpel met ervoor een gemetselde stoep van twee treden, betegeld met moderne plavuizen. Links van de entree is een hardstenen gevelsteen ingemetseld met een horizontale streep ingehakt en boven en onder de streep voorzien van het inschrift " 11095 NAP". In de Vlaamse gevel draait op de eerste verdieping een vierruits raam met roedenverdeling, ontlast met een steens segmentboog waarin ijsselsteen is verwerkt. De bovendorpel is gecementeerd. Onder het venster is met grote, zwart geverfde letters de huisnaam *Oldenhove 1883* opgenomen. De gevel wordt beëindigd door een overstek met windveer, die wordt ingeleid met een iets uitgemetseld, getrapt fries.

In de beide zijgevels van het T- huis zijn twee schuifvensters met vast half opgenomen, die zijn voorzien van een negenruits onderraam en een zesruits bovenraam. De vensters worden ontlast met een steens segmentboog waarin om en om koppen zijn verwerkt van geelgrijze ijsselsteen. Boven de bovendorpels is een doorgaande spekband opgenomen van drie lagen ijsselsteen, die boven de gevelopeningen is gecementeerd. De overgang met het T-huis wordt met een kleine sprong en een toegangsdeur achter het hoekverband gemarkeerd.

Het bedrijfs gedeelte aan de achterzijde is voorzien van een afgewolfd zadeldak dat geheel met riet is gedekt en waarvan de nok met nokpannen is gemetseld. Het heeft boven een gepleisterde plint lage gemetselde zijgevels waarin een viertal achtruits

gietijzeren stalramen zijn opgenomen met een segmentboog als ontlasting van de opening en een schuin gemetselde rollaag als onderdorpel. Tussen het eerste en tweede stalvenster draait een houten, opgeklampte staldeur, ontlast met een steens segmentboog. Het voegwerk is in dit deel van het metselwerk nog van een snijvoeg in kalkmortel voorzien, de achtergevel en zuidelijke zijgevel van het bedrijfsgedeelte is net als de gevels van het woonhuis in een aangestroken, platvolle cementvoeg uitgevoerd. De zuidgevel van de boerderij is vergelijkbaar uitgevoerd als de noordgevel met dat verschil dat de staldeur twee vakken meer naar achteren is geplaatst. Voorbij de hoek met het woonhuis is een toegangsdeur aanwezig onder een plaatselijke verhoging van de kapvoet. Links van de deur een klein vierkant venster met vierruits draairaam.

De achtergevel heeft centraal de grote opening voor de wagendeuren. De rechter deur is uitgevoerd als onder en bovendeur. De wagenopening wordt ontlast met een anderhalf steens gemetselde segmentboog, geflankeerd door twee smalle gietijzeren ramen met een roedenverdeling van twee kruizen boven elkaar. Links en rechts in de gevel twee houten staldeuren met steens segmentbogen. Ernaast en boven de inrijopening zijn staafankers aanwezig. De hoeken van de bedrijfsgevel zijn als gemetselde pilasters uitgevoerd met getrappt uitgemetselde kapitelen. Deze vormen de opmaat van een getrappt, gemetseld fries langs de dakrand, ter hoogte van het wolfseind als recht fries uitgevoerd met tandlijst. In het geveldeel boven de inrijopening zijn drie gevelopeningen aanwezig, ontlast met strekse bogen en met schuin gemetselde rollagen als lekdorpels. De openingen zijn afgesloten met houten louverluiken. De gevel wordt afgesloten met een rietgedekt wolfseind, de beide geveleinden met een geprofileerd boeiboord.

Interieur

De boerderij is slechts gedeeltelijk bezocht.

Kelder: de aanwezigheid van een kelder kon niet worden vastgesteld.

Begane grond: De indeling van de boerderij bestaat uit enkele vertrekken in het oude woongedeelte en in de tot aparte woning verbouwde deel aan de achterzijde. De woning aan de voorzijde wordt betreden via een deur in de rechter zijgevel die toegang geeft tot een gang die achter het woonhuisgedeelte naar de noordgevel loopt en ook aan die zijde een buitendeur kent. Links en rechts geven paneeldeuren met architraaflijsten toegang tot de verschillende vertrekken met halverwege een deur naar de entreehal en aan de noordzijde de keuken met woonkamer. De woonkamer is voorzien van een stucplafond. Recent zijn alle vertrekken van geïsoleerde voorzetwanden voorzien en is de afwerking vernieuwd.

Zolder: de eerste verdieping en zolder van het woonhuis is niet bezocht.

Deel: de deel is vijf balkvakken lang en driebeukig van opzet waarbij de constructie wordt gevormd door een vijftal ankerbalkgebinten. Een gedeelte van de deel is in 1981 aansluitend tegen de bestaande woning bebouwd met muren van kalkzandsteen ten behoeven van wasruimte en berging. Twee gebinten zijn hergebruikt en van eiken, de andere zijn van grenen. Alle constructieve verbindingen zijn gepend en met houten toognagels gezeerd. De ruimte is nog geheel in gebruik als koeveestal met een voederbak en grup aan weerszijden van de centrale deel. De houten stokken om de koeien aan te binden zijn alle aanwezig, ofschoon niet in gebruik. Over de ankerbalken liggen slieten. De kapconstructie boven de hooizolder is als houten sporenkap opgebouwd en wordt ondersteund door vijf schaargebinten van machinaal, rechthoekig gezaagd grenen.

Varkensstal

De schuur naast de boerderij is in 1902 vermoedelijk gebouwd als bakhuisje annex zomerwoning en is de jaren vijftig van de twintigste eeuw verbouwd tot varkensstal. De stal heeft gemetselde bakstenen gevels in kruisverband en is voorzien van een gepleisterde plint. De schuur heeft een zadeldak tussen topgevels en is belegd met grijs gesmoorde oude holle dakpannen.

De gevel aan de oostzijde dateert goeddeels uit de bouwtijd en heeft behoudens het gedeeltelijk dichtmetselen van de twee oorspronkelijke vensteropeningen geen wijzigingen ondergaan. De gevelopeningen hebben vensters met luiken gehad. Het linker venster bezit nog de wervels om de verdwenen luiken vast te zetten. De openingen worden met strekse bogen ontlast. Vermoedelijk in de jaren vijftig of zestig van de twintigste eeuw zijn hier de kozijnen en ramen verwijderd en voorzien van tweeruits betonnen vensters waarbij de oude openingen met modern metselwerk werden verkleind.

De gevel heeft in de geveltop een rond gietijzeren venster met vier kwartiers geplaatste gecementeerde blokjes. De gevel wordt afgesloten met een boeiboord met windveer. In de gevel is in het midden een gevelsteen geplaatst met ingehakte eerste steenlegging: H.J.B. 13 10 1902. De noordelijke zijgevel is voorzien van vijf getoogde, opgeklampte staldeuren en een gietijzeren, getoogd stalvenster, alle ontlast met een gebogen rollaag. Alle openingen hebben hoekoplossingen met drieklezoren en de gevel lijkt op het eerste gezicht uit de bouwtijd te dateren. Toch duidt een licht kleurverschil er op dat de gevel in het verleden, mogelijk reeds voor WOII, bijna helemaal nieuw is opgetrokken met hergebruikte bakstenen. De topgevel aan de deelszijde en de aan de hoofdboerderij grenzende gevel zijn in de jaren vijftig van de 20^e eeuw geheel nieuw opgetrokken. De topgevel is toen verzorgd uitgevoerd met twee getoogde staldeuren aan weerszijden van twee tweeruits betonnen stalvensters en een dubbel hooiluik in de geveltop. De gevels zijn uitgevoerd met gesmede staafankers. De zijgevels worden afgesloten met zinken bakgoten.

Potstal

De schuur aan de westzijde van het erf is rechthoekig van opzet en heeft een afgewolfd zadeldak dat deels met riet is gedekt. De onderste helften van de zijdakvlakken zijn met grijs gesmoorde oude holle pannen belegd. De schuur is drie balkvakken lang en driebeukig van opzet waarbij de constructie wordt gevormd door een tweetal ankerbalkgebinten en twee strijkgebinten die deel uitmaken van de gevels. De ruimte is in gebruik als jongveestal met een voederbak en grup aan weerszijden van de centrale deel. De toegang tot de deel wordt gevormd door moderne, opgeklampte deuren aan de erfzijde die draaien op oude, gesmede duimen die in de historische kozijnstijlen zijn geslagen. De stijlen hebben sponningen en zijn aan de onderzijde in de strijkbalk gepend en met toognagels gezekerd. Oorspronkelijk was er sprake van een potstal aan de noordzijde van de schuur hetgeen de gemetselde deuropeningen met dubbele deuren in de beide eindgevels verklaart. Deze waren nodig om de mestplaggen makkelijk uit te kunnen rijden. De beide openingen worden ontlast met steens korfbogen. Het gemetselde deel van de beide eindgevels is gemetseld in kruisverband en is in dezelfde bouwfase tot stand gekomen als de gemetselde noordgevel die is voorzien van drie kleine gietijzeren stalramen met rozet in het midden. De rest van de beide eindgevels was in eerste instantie bekleed van met teer afgewerkte gepotdekselde planken. Van deze oude afwerking is alleen aan de oostzijde nog een klein deel bewaard gebleven, het deel aan de westzijde (de weerszijde) is al eens vervangen. Het

onderste deel van dit deel van de gevels, alsmede de zuidoostgevel, is in de jaren vijftig of zestig vervangen door nieuw metselwerk met houten, opgeklampte deuren en betonnen stalvensters.

Interieur en constructie potstal: de ankerbalkgebinten zijn alle van eiken, wat het aannemelijk maakt dat de schuur ouder is dan de huidige hoofdboerderij. Alle constructieve verbindingen zijn gepend en met houten toognagels gezekerd. De houten reppels om de koeien aan te binden zijn alle aanwezig, ofschoon niet in gebruik. Over de ankerbalken liggen slieten. De kapconstructie boven de hooizolder is als houten sporenkap opgebouwd.

Bouwdossiers

19-05-1981 het verbouwen van een gedeelte van de deel van de boerderij tot woning

Literatuur

E. Harenberg, *Kartering middeleeuwse boerderijen in het buitengebied van de gemeente Doesburg t.b.v. de gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart*, typoscript 2008

Ben Kooij, Judith Toebast, *Het Grote Boerderijenboek*, Amersfoort 2013 (algemene literatuur)

Waardering

Boerderij en erf Oldenhove is vermoedelijk reeds in de late middeleeuwen ontstaan op een verhoging bij de rivier, waarvan de hallehuisboerderij nog altijd de kern van het erf vormt. De boerderij en de naastgelegen voormalige zomerwoning (varkensstal) met potstal vormen samen een gegroeid ensemble.

Van de boerderij zijn de hoofdvorm, opzet, architectuur en scheiding tussen woonhuis en deel goed bewaard gebleven. De potstal is ondanks enkele latere aanpassingen in hoofdopzet en historische bouwmassa goed bewaard gebleven. De voormalige zomerwoning is in haar huidige functie van varkensstal in hoofdvorm en architectuur herkenbaar bewaard gebleven. Beschermd worden de hoofdboerderij met voormalige zomerwoning en de potstal. De bescherming omvat ook de twee monumentale rode beuken aan de oostzijde van het woonhuis als integraal onderdeel van een bouwcampagne rond 1883, waarbij ook de woning van de hoofdboerderij tot stand kwam.

Het erf Eekstraat 16 met hoofdboerderij, voormalige zomerwoning en potstal is van belang voor de gemeente Doesburg vanwege architectuurhistorische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

De boerderij: vanwege de architectuurhistorische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. De boerderij heeft architectuurhistorische waarden op grond van de goed bewaard gebleven harmonische gevelarchitectuur en op grond van het bewaard gebleven historische casco met gevels en de historische gebint- en kapconstructie. De boerderij heeft landschappelijke waarden vanwege de herkenbare ligging op een oude verhoging langs de rivier en de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie. De ligging wordt benadrukt door twee aanwezige grote rode beuken die vermoedelijk in 1883 symmetrisch voor de woning zijn geplant.

De boerderij is cultuurhistorisch van belang als bewaard gebleven voorbeeld van een grote historische boerderij met een lange bedrijfscontinuïteit en waarvan de situering de resultante is van de aanwezigheid van de IJssel en het oude tracé van de Eekstraat vóór de ruilverkaveling van 1959.

De potstal: vanwege de architectuurhistorische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. De schuur heeft architectuurhistorische waarden op grond van de goed bewaard gebleven doelmatige gevelarchitectuur en op grond van het bewaard gebleven historische casco met gevels en de historische gebint- en kapconstructie. De schuur is landschappelijk van belang vanwege de lokaal-topografische situatie en de bijdrage aan de beeldkwaliteit van het erf. De schuur is cultuurhistorisch van belang als voorbeeld van een bewaard gebleven staltype dat gangbaar was vóór de mechanisatie en schaalvergroting binnen de agrarische bedrijfsvoering van de twintigste eeuw.

De varkensschuur: vanwege de architectuurhistorische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. De schuur heeft architectuurhistorische waarden op grond van de bewaard gebleven gevelarchitectuur en op grond van het bewaard gebleven historische casco met gevels. De stal is landschappelijk van belang vanwege de lokaal-topografische situatie en de bijdrage aan de beeldkwaliteit van het erf. De schuur is cultuurhistorisch van belang als voorbeeld van een herkenbaar gebleven voormalige zomerwoning, een fenomeen dat gangbaar was bij grote boerenhoeves vóór de mechanisatie en schaalvergroting binnen de agrarische bedrijfsvoering van de twintigste eeuw.